

III.

APRÓ KÖZLEMÉNYEK.

KLEINE MITTHEILUNGEN.

I. Tutajosok a Vágvizen.

Ordódy István.

A Vág, a hazánkban eredő folyók között nem csak nagyságánál fogva sorozható az első rangúak közé, hanem azon felette élénk faterkedésnél fogva is, melyet rajta úznak s mely annyi embernek nyújt foglalkozást és kereseti módot, kik zordon s terméketlen felvidéki partjai mentében laknak.

A 2496 m. magas Krivánon ered a Fehér-Vág a kis Zöld-tóból (Zseleno pleszo) és midőn a lejjebb fekvő Vázeczi-tó vizével szaporodott volna, mind pedig a Királyhegyen (Králova-Hola 1971.8 m.) eredő Fekete-Vággal Király-Lehota mellett egyesült volna, Vág nevezetét nyeri és Liptó-, Árva-, Thúróc-, Trencsén-, Nyitra-, Pozsony- és Komárom-megyékeu keresztül 279 kilométernyi folyása után Gutánál a Dunába szakad

Midőn tavasszal a hó olvadtával a Vág vize a beléje szakadó nagy számú folyók következtében a Duna nagyságát érte volna el, akkor van partjain a legélénkebb élet. A Vág nagyobb mellékfolyóinak: m. Árva, Kiszucza és ez utóbbiba ömlő Bisztricza partjain már télen készítették el a talpakat, s midőn a nevezett folyók vize megárad volna, azok a Vág partjaira hajtának. Ezen utóbb nevezett folyókon a talpak szállítása annyiban veszedelmes, hogy tetemes magasságú gátak — meiyek malmokra irányozzák a vizet — a folyók egész szélességét foglalják el. E mellékfolyókon, valamint a Vágon Liptó-Ujvártól egész Rózsahegyig csak egyes talpak hajtának le, megrakva kevés deszkával, zsindelylyel stb. S csak a Vág folyónak Rózsahegyén alóli részeiben rakatnak meg különféle faanyagokkal a leusztatott és kettésével (zvarok) hosszában összekötött talpak s így egész Vág-Veeség szállítatnak, az innen pedig tovább menőket már négyesével kötik egybe, de ezek is csak két ember által hajtva és kormányozva.

A talpak lehajtásával Liptó-, Árva-, Thúróc- és Trencsén-megyék lakói foglalatostkodnak; legnagyobb mértékben azonban a liptóiak úzik ezen kereseti módot, kik egészen a Duna alvidékére szállítják a tutajokat

A tutajok lehajtásával foglalkozó, rosszul táplálkozó felvidéki tót ember alig várja a havat olvasztó meleg nap sugarait, hogy elmelessen boldogabb tájakra, és az egész télen nélkülözött szeredi szép, fehér czipóból, galgóczi borból és sózott birkahúsból lucullusi étkezést csaphasson s keresményéből a házi szükségletekre is valami maradjon. Ezen keresmény nem díjaztatik annyira, hogy a haza hozott összeg nagy lehetne, annál kevésbé, miután abból lemenet s feljövet sok fogy el élelemre s leginkább a minden fáradságot legyőző s gondot eloszlató pálinkára. Nem lehet azon megütközni, ha annyi nélkülözések és sanyarúság közepette a szegény felvidéki tót ember pár — izlése szerinti — jó napot csinál magának és fáradságos, sokszor életveszélylyel járó útjából criminaliter becsipve s danolva tér haza.

Az év azon szakában, midőn a Vág vizén tutajok szállítatnak, azok usztatásával foglalkozó egyént, ha e mellett akad keresete, nem igen lehet más munkába hajtani; sőt a magáét is elhanyagolja. Csak a Vág zöldes hullámain vágyik ő hintázni, nem veszi tekintetbe a zord időt, miután épen oly készséggel indul késő ősszel, mint nyár derekán, ámbár novemberben rendesen már zajlik a Vág s mint kikerülhetlent előre tudja, hogy kénytelen leend a zátonyokon megakadt talpak leemelése végett a jégdarabokkal borított vízbe bemenni s útja Vecség — a szelek s alacsony vízállás folytán — két hétnél is tovább fog tartani, mint azt normalis időben szokta megtenni, s mind ezen kedvezőtlen kilátások daczára bére nem emeltetik, hanem inkább leszállítatják. Azonban szerencséjére minden faluban, melynek szomszédságában kiköt, kapható a gondúzó nektár, melyet ő oly annyira kedvel, úgy hogy pár lehajtott kupicza pálinka elfelejteti vele a kiállott fáradalmakat.

Egy tutaj áll 9—24 darab fenyűszálfából (nem hasonlíthatók a nagyszerű rajnai tutajokhoz, melyek 1500 darab fenyűszálfából is állnak és 100,000 ft értéket is képviselnek), melyeket bükkfászegekkel reájuk erősített fadarabok tartanak össze. A tutajok meg vannak rakva zsindelylyel, lécezel, deszkával, vásári asztalos munkával stb. A Kassá-oderbergi vasút kiépítése előtt azokon szállítottak a galicziai és sziléziai hamorokban öntött vasárúk, só, réz stb.

Egy köteg-tutaj (két tutaj) Zsolnától Rév-Komáromig való leusztatásáért, melyhez Vecség két ember szükséges, fizetnek 50 ft o. é. Virágzó korában a fakereskedés nagy nyereséggel járt, de a mellett sok rizikóval is van egybekötve. A tutajos a tulajdonos kárára szállítja az árút; ha a tutajjal valamely hid vagy malom megrongáltatik, a tulajdonos fizeti a kártérítést; ha a tutaj összeszakad s a rajta lévő árút a víz elsodorja, szintén a tulajdonos szenved a kárt; nagy árvi-zek alkalmával a parthoz kötött tutajok kötelékei elszakadván s azok messzire elsodortatván, ez által nagy kárt szenved a kereskedő.

Úgy tapasztaljuk, hogy az élénk fakereskedés aranykora lejárt, mely nyomasztó körülményt a Vág mentének majd minden lakója érzi.